

Фонд
Демократичні ініціативи
імені Ілька Кучеріва

Соціальні та протестні чинники внаслідок паливної кризи в рф

(Аналітичне дослідження)

Автор:

*В.о. виконавчого директора **Тарас ЖОВТЕНКО***

Дата:

01 грудня 2025 року

У матеріалі розглянуто розвиток паливної кризи в російській федерації, її економічні, соціальні та політичні наслідки. Проаналізовано динаміку роздрібних цін на паливо, регіональні обмеження постачання, дії уряду рф, а також настрої населення, що свідчать про наростання внутрішньої напруги. Зроблено висновки щодо потенційного розгортання системної економічної та соціальної кризи в умовах війни рф проти України.

м. Київ

«Топліва нет, но ви держитесь!»

Чим завершиться дефіцит пального на росії?

Паливна криза в росії, що почалася три роки тому, досягла піку цієї осені. На сьогодні навіть часткове обмеження експортних поставок нафтопродуктів не дозволяє повною мірою стабілізувати внутрішній ринок бензину і дизельного палива.

Однією з причин російські пропагандистські ресурси справедливо називають часті атаки українських безпілотників на російські НПЗ.

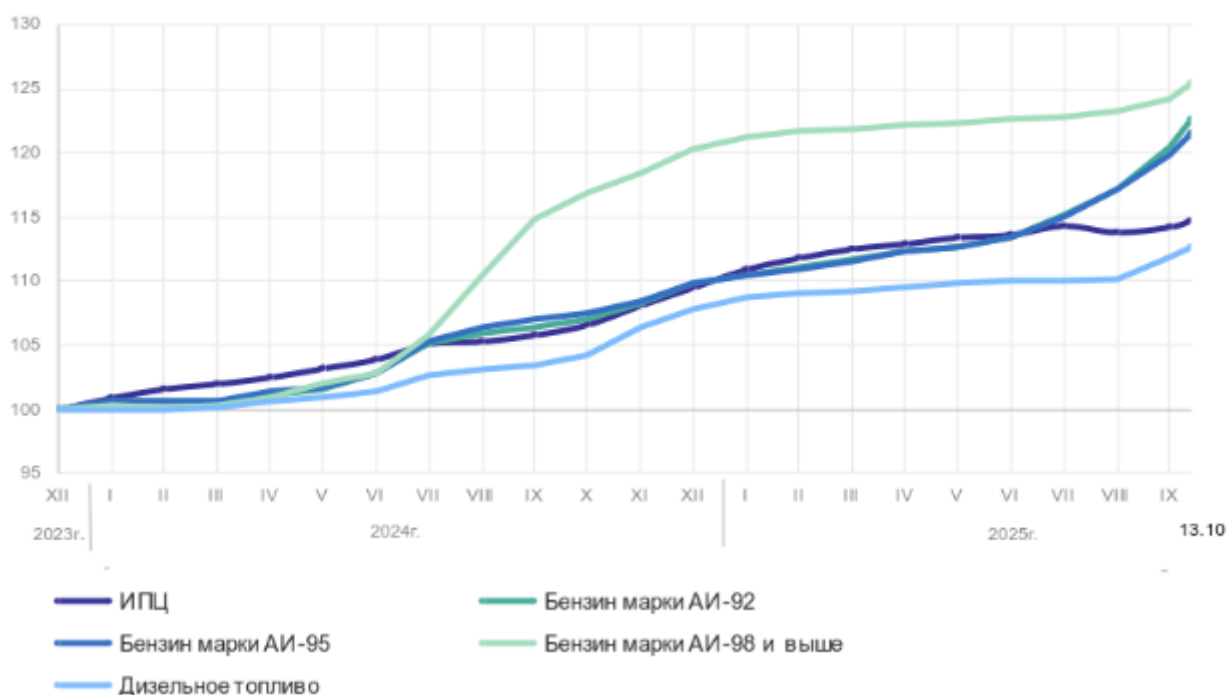
Однак фундаментальною передумовою лишається триваюча повномасштабна війна рф проти України, яка за 3 роки запустила невідворотні зміни в російській економіці і демографії.

«НЕДЕШОВОЄ УДОВОЛЬСТВІЄ!»

За даними Росстату¹, паливо на російських АЗС продовжує дорожчати. З 7 по 13 жовтня середні роздрібні ціни на бензин зросли на 49 копійок — до 64,82 рубля за літр. Дизель подорожчав на 30 копійок — до 73,24 рубля за літр.

Зростання цін на бензин було зафіксовано в 80 суб'єктах Росії. У Петербурзі бензин марки АИ-92 коштував від 59,20 до 70,00 рубля, марки АИ-95 — від 63,60 до 73,50 рубля, марки АИ-98 і вище — від 86,70 до 91,24 рубля за літр.

Индексы потребительских цен по Российской Федерации на конец периода, в % к декабрю 2023 года

¹ http://ssl.rosstat.gov.ru/storage/mediabank/159_15-10-2025.html

Однак якщо дискомфорт мешканців традиційно «особливих», «елітних» пітера і маскви обмежується наразі лише помітним зростанням цін, вже за МКАДом ситуація зовсім інша.

І поки російська пропаганда намагається виправдовуватись і відверто витирає ноги об мешканців російських регіонів, стверджуючи², що «для великих міст, таких як пєтербург і масква, системні перебої малоїмовірні», очевидно, що бензинові перспективи решти російського населення видаються дедалі похмурішими.

Через перебої з постачанням у низці регіонів вдалися на крайні заходи: водіям дозволено заливати певну кількість літрів за один раз. На деяких заправках ситуація ще складніша – там у продажу залишився тільки дизель. Так, наприклад, у Криму був запроваджений 30-літровий ліміт на продаж бензину. Аналогічні обмеження введені в деяких районах Хабаровська краю, Новосібірська та Ніжнево Новгорода.

На росії зникає не лише пальне – зникають і АЗС

З 28 липня по 22 вересня кількість заправок скоротилася на 2,6%, або на 360 об'єктів. Це близько 1,6% від усіх АЗС в країні³.

Найбільше постраждав Південний федеральний округ. Там кількість АЗС, що продають бензин, скоротилася на 14,2% (більш ніж на 220 об'єктів).

Найскладніша ситуація зафіксована в Криму і Севастополі, де близько 50% заправок станцій припинили продавати бензин.

«панікувати не стоїт?»

Поки російська пропаганда раптує про «серйозну роботу» на рівні путінських бояр, спрямовану на «вирішення» проблеми, схоже, що жодного реального вирішення ситуації бояре не придумали.

Так, наприклад, віцепрем'єр уряду рф Александр Новак звернувся⁴ до прем'єр-міністра Міхаїла Мішустіна з пакетом пропозицій щодо стабілізації внутрішнього ринку. За попередніми оцінками, уряд планує збільшити щомісячні поставки на внутрішній ринок на 350 тисяч тонн бензину і 100 тисяч тонн дизельного палива.

Однак жоден із запропонованих кроків – ані відновлення імпорту і перерозподіл ресурсів (вперше з початку 90х рр.), ані дозвіл на використання заборонених ще з 2016 р. токсичних хімічних присадок, не здатен суттєво вплинути на ситуацію.

І ситуація продовжує загострюватися...

² <https://nsk.aif.ru/society/ceny-na-benzin-v-novosibirske-vzleteli-na-38-chto-proishodit>

³ <https://www.gazeta.ru/business/news/2025/09/25/26808482.shtml>

⁴ <https://nsk.aif.ru/business/ekspert-iz-novosibirska-ocenil-mery-po-preodoleniyu-toplivnogo-krizisa>

«ето грабьож!»

Один з багатьох яскравих прикладів (і провісників майбутньої кризи) – Новосибірськ. Влітку 2025 року ціни на бензин в регіоні зросли на 38%, що стало найвищим показником⁵ як в Сибіру, так і в росії загалом.

Основне джерело палива для новосибірських АЗС – Омський нафтопереробний завод, що належить «Газпромнефті». Однак у жовтні 2025 року поставки бензину з цього заводу почали знижуватися, і у незалежних заправок практично закінчилися запаси АИ-92 і АИ-95. За словами Сергея Лацких, президента Асоціації незалежних нафтотрейдерів «Сибір-ПММ», паливо тепер надходить безпосередньо з цистерн, без складування, що збільшує ціну. Бензин, привезений з інших регіонів, обходиться дорожче – на п'ять рублів за літр і більше.

А тим часом, незважаючи на зростання цін, УФАС по Новосибірській області не виявило порушень. У відомстві зазначили, що підвищення цін визнано законним. У жовтні середня ціна на АИ-95 перевищила 65 рублів, а на АИ-98 – більше 84 рублів.

Місцеві жителі висловлюють невдоволення. Багато хто скаржиться, що змушені шукати «дешеві» АЗС, витрачаючи на це час і паливо.

«Це не ринок, це грабіж», – пишуть користувачі в соцмережах.

Водночас учасники ринку відзначають, що логістика на далекій відстані підвищує вартість палива, а регіональні гравці стикаються з жорсткою конкуренцією і бюрократичними бар'єрами.

Аналогічні проблеми відчувають мешканці тимчасово окупованого росіянами Криму та інших російських регіонів.

Перший російський губернатор вже почав просити допомоги з маскви⁶ через дефіцит бензину – влада Забайкалля від імені губернатора Олександра Осипова надіслала лист на адресу прем'єр-міністра Міхаїла Мішустіна з проханням прискорити поставки палива в регіон.

Забайкалля входить до топ-10 найбідніших регіонів Росії: у 2024 році 12,9% його жителів мали дохід нижче за «межу бідності», що в 1,8 раза вище, ніж в середньому по країні.

Без пального і без перспектив

Навіть без врахування трендів дефіциту пального російське населення вже тривалий час перебуває в напівлетаргічній, латентній напрузі.

Четвертий рік «3-денної есвео», різкий розворот країни з Заходу на Схід, падіння рівня доходів населення, нестабільна фінансова і соціально-економічна ситуація – ці та інші

⁵ <https://nsk.aif.ru/society/ceny-na-benzin-v-novosibirske-vzleteli-na-38-chto-proishodit>

⁶ <https://www.moscowtimes.ru/2025/11/07/rossiiskii-region-brosilsya-za-pomoschyu-k-federalnomu-pravitelstvu-posle-ischeznoveniya-benzina-a179439>

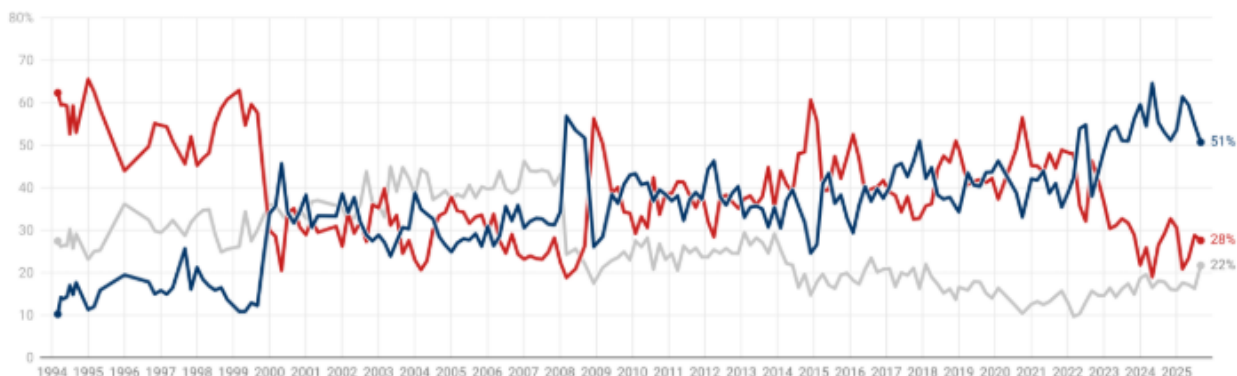
негативні чинники напряму та опосередковано пов'язані з агресивною воєнною політикою кремля, сприяють накопиченню в російському суспільстві дедалі більшого градусу внутрішнього невдоволення.

За даними опитувань⁷ російського «Левада -Центру», **частка росіян, які очікують позитивних змін в економіці неухильно знижується – з травневих 2024 року 64% до нинішніх 51%.**

Как вы думаете, что ожидает Россию в ближайшие месяцы в области экономики?

в % опрошенных

— Значительное + некоторое улучшение ситуации — Значительное + некоторое ухудшение ситуации — Затрудняюсь ответить

НАСТОЯЩИЙ МАТЕРИАЛ (ИНФОРМАЦИЯ) ПРОИЗВЕДЕН И РАСПРОСТРАНЕН ИНОСТРАННЫМ АГЕНТОМ АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР» ЛИБО КАСАЕТСЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНОСТРАННОГО АГЕНТА АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР». 18+

Создано с помощью Datawrapper

В той же час, **частка песимістично налаштованих респондентів продовжує зростати (останнє зростання зафіксоване на рівні 7 пунктів), досягши майже третини (28%) усіх опитаних.**

Частіше за інших очікують погіршення ситуації в економіці в найближчі місяці опитані у віковій групі 25–39 років (30%), респонденти з вищою освітою (36%), менш забезпечені опитані (33% серед тих, яким ледь вистачає на їжу), ті, хто вважає, що справи в країні розвиваються неправильним шляхом (54%), ті, хто не схвалює діяльності чинного президента (63%), і ті, хто довіряє телеграм-каналам як джерелу інформації (37%).

⁷ <https://www.levada.ru/2025/10/30/perspektivnye-otsenki-situatsii-v-strane-v-blizhajshie-mesyatsy-oktyabr-2025/>

Как вы думаете, что ожидает Россию в ближайшие месяцы в области экономики?

в %% опрошенных, октябрь 2025

НАСТОЯЩИЙ МАТЕРИАЛ (ИНФОРМАЦИЯ) ПРОИЗВЕДЕН И РАСПРОСТРАНЕН ИНОСТРАННЫМ АГЕНТОМ АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР» ЛИБО КАСАЕТСЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНОСТРАННОГО АГЕНТА АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР». 18+

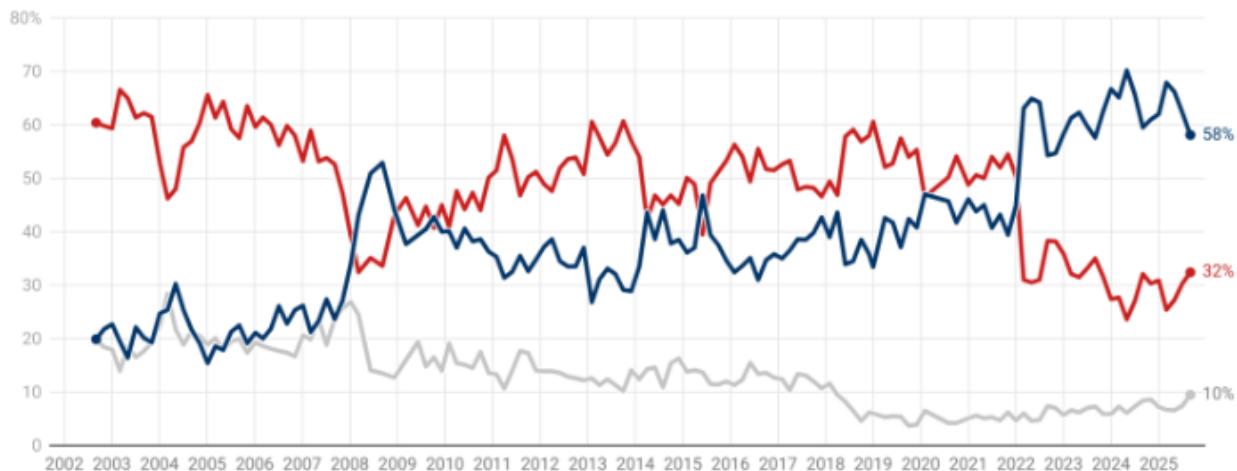
Іншими словами, це – переважна більшість населення росії, крім мешканців маскви і пітера.

Аналогічні тенденції спостерігаємо і в ставленні росіян до власного уряду: **частка респондентів, які вважають, що чинний уряд здатен покращити економічну ситуацію в країні впродовж наступного року, впала з березневих 2024 року 70% до нинішніх 58%.**

Как Вы считаете, сможет ли нынешнее правительство России в течение ближайшего года улучшить положение в стране?

в %% опрошенных

— Безусловно да + скорее да — Безусловно нет + скорее нет — Затрудняюсь ответить

НАСТОЯЩИЙ МАТЕРИАЛ (ИНФОРМАЦИЯ) ПРОИЗВЕДЕН И РАСПРОСТРАНЕН ИНОСТРАННЫМ АГЕНТОМ АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР» ЛИБО КАСАЕТСЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНОСТРАННОГО АГЕНТА АНО «ЛЕВАДА-ЦЕНТР», 18+

Создано с помощью Datawrapper

Оскільки динаміка опитувань (щонайменше, відкритих) демонструє тенденцію до зростання песимістичних настроїв серед російських громадян, реальна ситуація може бути значно гіршою.

Ці тенденції опосередковано підтверджуються і з нашого боку.

Так, наприклад, за даними жовтневого 2025 р. опитування, опублікованого Українським соціологічним порталом⁸, серед російських громадян **переважають тривожні (37,1%) та песимістичні (34,3%) настрої, що свідчить про глибоку емоційну втому та втрату орієнтирів у суспільстві. Росіяни також відчують невизначеність (14,3%), що негативно впливає на сприйняття майбутнього, підриває довіру до влади й відчуття контролю над власним життям.**

⁸ <https://usp-ltd.org/stan-suspilnykh-nastroiv-u-rosii/>

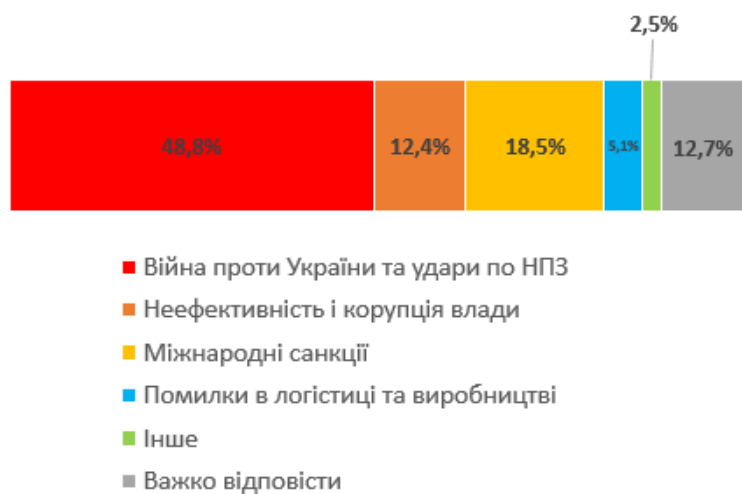
Які настрої зараз переважають серед ваших близьких і знайомих?

<https://usp-ltd.org/>

Дефіцит пального респонденти насамперед пов'язують з війною та ударами по нафтопереробці (48,8%), що означає визнання прямої ціни агресії для власного добробуту. Водночас помітна частка (18,5%) покладає відповідальність на санкції й, що важливіше, на неефективність влади (12,4%) – з'являється внутрішній адресат провини.

Що, на ваш погляд, є головною причиною паливної кризи?

<https://usp-ltd.org/>

При цьому **недовіра до офіційних повідомлень про паливну ситуацію стала домінантною (зовсім не довіряють 34,5% та скоріше не довіряють 25,9%).**

Наскільки ви довіряєте офіційним повідомленням про ситуацію з паливом?

■ Повністю довіряю

■ Скоріше довіряю

■ Скоріше не довіряю

■ Зовсім не довіряю

■ Важко відповісти

<https://usp-ltd.org/>

Усі складові, що здатні довести ситуацію до піку – на місці.

Зворотний відлік до серйозної, системної кризи, яка б охопила не лише всі ключові регіони росії, але й традиційні форпости кремлівського режиму – маскви і пітербурга, розпочався.

І тоді росія може справді спалахнути – навіть без бензину...